

Лісовська Олена Леонідівна
к.е.н., доцент,
Національна академія СБ України

Ушеренко Світлана Василівна
к.е.н., доцент,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

До актуальних проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки України відноситься активізація інноваційно-інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств, вирішення якої дозволить закласти основи довготривалих, позитивних темпів економічного зростання як окремих підприємств реального сектору, так і економіки держави в цілому. За даними Державного комітету статистики за підсумками 2013 року зафіксовано нульове зростання реального валового внутрішнього продукту при врахованому в бюджеті прогнозі зростання на 3,4 відсотка. Обсяг промислового виробництва порівняно з 2012 роком зменшився на 4,3 %, зокрема, в переробній промисловості на - 7,1 %. [1]

Зниження рівня макроекономічних показників є закономірним результатом нагромадження трансформаційних проблем і недоліків, а також, прояву циклічних загроз посткризового періоду, що в сукупності негативно впливають на рівень фінансово-економічної безпеки. Частка підприємств, які отримали збиток, у загальній кількості підприємств України залишається стабільно високою; мінімальне значення – 32,5 % - було у 2007 році, а максимальне – 47,2 % - у кризовому 2009 році); у 2012 році показник сягнув значення - 41,2 %. У 2013 році підприємства України, за винятком малих підприємств, банків і бюджетних установ, одержали 24,7 млрд грн прибутку до оподаткування, що в 3,4 рази нижче за показник 2012 року (84,9 млрд грн). [1]

У поточному 2014 році до сукупності таких загроз як зношеність основних засобів, збитковість підприємств, скорочення інноваційно-інвестиційної діяльності, звуження державного фінансування, зростання імпорту і витіснення українських товарів із внутрішнього ринку, висока ресурсоемність економіки, звуження важелів впливу держави на економіку, зростання зовнішнього боргу, посилення українського економічного регіоналізму, додалися нові загрози, зумовлені розгортанням збройних конфліктів на території української держави, а саме: реальні втрати грошових надходжень від зменшення товарообороту з Російською Федерацією і зростання витрат на військові цілі, а також, потенційні економічні втрати внаслідок

фактичного захоплення земельних угідь і родовищ природних ресурсів Кримського півострова.

Реалізація ідеї «постіндустріального імперативу» дозволить збільшити потенціал української економіки за рахунок розвитку високотехнологічних виробництв (авіаційне та космічне, атомна енергетика) за відносного скорочення питомої ваги традиційних галузей в структурі економіки. Необхідною умовою інноваційно-інвестиційного розвитку української економіки є, зокрема формування та ефективне функціонування механізму його державного регулювання для створення умов фінансового забезпечення досліджень і розробок у високотехнологічних секторах вітчизняної економіки. У напрямку активізації державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності доцільним є часткова участь держави у фінансуванні пріоритетних для проектів через надання державних коштів у вигляді прямого фінансування та державних гарантій з повернення кредитів комерційним банкам. [3, с. 18]

З метою удосконалення інституційної складової інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні внесено зміни до Закону України «Про інвестиційну діяльність», зокрема, передбачено положення щодо: ведення державного реєстру інвестиційних проектів; здійснення експертної оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів/проектних (інвестиційних) пропозицій; основних принципів надання державної підтримки; здійснення моніторингу та аналізу ефективності використання державної підтримки інвестиційної діяльності [4].

На макроекономічному рівні до важливих механізмів сприяння інноваційній діяльності відноситься її подальша дерегуляція (спрощення процедури державної реєстрації інноваційних проектів, обмеження державного контролю інноваційної діяльності) і впровадження механізмів державно-приватного партнерства у сфері інноваційної діяльності.

У напрямку поліпшення бізнес-клімату Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15.04.2014 року №1206-VII внесено зміни до законодавчих актів в частині спрощення процедури реєстрації бізнесу; Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру» від 09.04.2014 року № 1193-VII кількість дозвільних документів скорочено до 84.

Водночас, створення системи інституцій і механізмів, що полегшують діяльність іноземних інвесторів в Україні, покращить інвестиційну привабливість української економіки у світі і у перспективі через зростання обсягів прямого іноземного інвестування дозволить забезпечити інноваційний розвиток реального сектору країни.

Не менш важливим напрямом активізації інноваційно-інвестиційної діяльності є розвиток інноваційної інфраструктури, тобто тих підприємств, організацій, установ, об'єднань і асоціацій, що надають різноманітні послуги - консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, освітні, тренінгові, юридичні, - забезпечуючи тим самим організаційну, правову та економічну підтримку інноваційної діяльності.

Визнання пріоритетності інноваційно-інвестиційного розвитку на рівні окремих суб'єктів господарювання, усвідомлення його переваг і можливостей для забезпечення прибутковості діяльності, означає перехід до принципово нової системи організації фінансово-господарської діяльності.

Ми поділяємо позицію щодо необхідності розробки кожним підприємством стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку, як вихідної умови для залучення інвестицій в інновації, стратегії, характерними ознаками якої мають бути комплексність, цільову спрямованість, безперервність і містить чіткий напрям розвитку підприємства на довгострокову перспективу [5, с. 48], визнаючи при цьому, що стратегічне планування характеризується доволі низьким рівнем пристосування до мінливості внутрішнього й зовнішнього оточення, що не дозволяє знижувати рівень ризикованості і зумовлює доцільність адаптивного планування інноваційної діяльності. [2, с. 172]

З позицій системного підходу впровадження інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємстві передбачає:

- визнання безперервності інноваційних процесів у якості стратегічного пріоритету;
- приведення у відповідність організаційної структури управління підприємства до вимог, що зумовлені особливостями і потребами інноваційно-інвестиційної діяльності (лінійно-функціональна і матрична організаційні структури мають явні переваги порівняно із лінійною);
- розробку програм інноваційного переозброєння з визначенням джерел фінансового забезпечення (комбінація власних джерел, державної фінансової підтримки, кредитних ресурсів) та їх структури;
- пошук стратегічних партнерів (потенційних інвесторів, виконавців науково-технічних робіт, споживачів інноваційного продукту);
- формування комплексу заходів підвищення технічного рівня;
- створення механізмів управління особливими ризиками у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності, зокрема, визначення компенсаторних інструментів та резервів.

До пріоритетних напрямів активізації інноваційно-інвестиційної активності українських підприємств, як складової фінансово-економічної безпеки держави, слід віднести удосконалення механізмів державної регуляторної політики у цій сфері, а також, перехід суб'єктів господарювання до принципово нової системи організації фінансово-господарської діяльності, безпосередньо пов'язаної з виробництвом інноваційного продукту.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
2. Захарчин Г.М., Андрійчук Ю.А. Планування інноваційної діяльності: альтернативи і етапи / Г.М. Захарчин, Ю.А.Андрійчук // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 5 (31). - С. 169-175.

3. Левчук Н.І. Формування та використання інвестиційного ресурсу інноваційного розвитку промислових підприємств / Н.І. Левчук // Проблеми науки. - 2011. - №5. – С. 15-19.

4. Про інвестиційну діяльність : Закон України : від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (в редакції Закону від 09.11.2013 р., підстава [639-18](#)). - <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Язлюк Б. Економічний зміст інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств та напрямки її трансформації / Борис Язлюк // Наука молода : Зб. наук. праць молодих вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – Вип. 6. – С. 47–51.